HOTĂRÂREA CURȚII (Camera a patra)

14 februarie 2008 *

În cauza C-449/06,

având ca obiect o cerere de pronunțare a unei hotărâri preliminare formulată în temeiul articolului 234 CE de tribunal du travail de Bruxelles (Tribunalul pentru Litigii de Muncă din Bruxelles) (Belgia), prin Decizia din 17 octombrie 2006, primită de Curte la 6 noiembrie 2006, în procedura

Sophiane Gysen

împotriva

Groupe S-Caisse d'Assurances sociales pour indépendants,

CURTEA (Camera a patra),

compusă din domnul K. Lenaerts, președinte de cameră, domnul G. Arestis, doamna R. Silva de Lapuerta, domnii E. Juhász (raportor) și J. Malenovský, judecători,

* Limba de procedură: franceza.

avocat general: domnul P. Mengozzi,
grefier: domnul R. Grass,

având în vedere procedura scrisă,

luând în considerare observațiile prezentate:

— pentru doamna Gysen, de N. Sluse, avocate;

— pentru Comisia Comunităților Europene, de domnii J. Currall și D. Martin, în calitate de agenți,

după ascultarea concluziilor avocatului general în ședința din 8 noiembrie 2007,

pronunță prezenta

Hotărâre

1 Cererea de pronunțare a unei hotărâri preliminare formulată de tribunal du travail de Bruxelles privind Regulamentul (CEE, Euratom, CECO) nr. 259/68 al Consiliului din 29 februarie 1968 de stabilire a Statutului funcționarilor Comunităților Europene, precum și a Regimului aplicabil celorlalți agenți ai acestor comunități și de instituire a unor măsuri speciale tranzitorii aplicabile funcționarilor Comisiei (JO L 56, p. 1,

Ediție specială, 01/vol. 8, p. 12), astfel cum a fost modificat prin Regulamentul (CEE, Euratom, CECO) nr. 2074/83 al Consiliului din 21 iulie 1983 (JO L 203, p. 1, denumit în continuare „statutul"), a fost formulată în cadrul unui litigiu între doamna Gysen, pe de o parte, și Groupe S-Caisse d'Assurances sociales pour indépendants (denumit în continuare „casa"), pe de altă parte, cu privire la determinarea rangului copiilor doamnei Gysen în vederea stabilirii cuantumului alocațiilor familiale belgiene.

Cadrul juridic

Reglementarea comunitară

2 Conform articolului 11 al doilea paragraf, statutul „este obligatoriu în toate elementele sale și se aplică direct în toate statele membre".

3 Potrivit articolului 67 alineatul (1) din statut, alocațiile familiale cuprind alocația pentru locuință, alocația pentru creșterea copilului și alocația școlară.

4 În temeiul articolului 67 alineatul (2) din statut, funcționarii care beneficiază de alocațiile familiale menționate la același articol sunt obligați să declare alocațiile de aceeași natură care le sunt plătite din alte surse; acestea din urmă se deduc din alocațiile plătite în temeiul articolelor 1-3 din anexa VII la statut.

5 Potrivit articolului 2 alineatul (7) din anexa VII la statut, atunci când copilul aflat în întreținere este încredințat, în temeiul dispozițiilor legale, prin hotărâre judecătorească sau prin decizie a autorității administrative competente, unei alte persoane, alocația i se plătește acesteia din urmă pe seama și în numele funcționarului.

Reglementarea națională

6 În temeiul Decretului regal din 8 aprilie 1976 privind stabilirea regimului prestațiilor familiale aplicabil lucrătorilor care desfășoară o activitate independentă (*Moniteur belge* din 6 mai 1976), cuantumul alocației pentru un copil se majorează în funcție de numărul copiilor.

7 Articolul 16 alineatul 1 primul paragraf din decretul menționat, în versiunea aplicabilă faptelor din litigiul principal, determină rangul copiilor ținând cont de ordinea cronologică în care s-au născut copiii care, potrivit aceluiași decret regal, sunt beneficiari ai legilor armonizate privind alocațiile familiale pentru lucrătorii salariați, ai Decretului regal din 26 martie 1965 privind alocațiile familiale acordate anumitor categorii de salariați ai statului, ai Legii din 20 iulie 1971 de instituire a prestațiilor familiale garantate și ai convențiilor internaționale în domeniul securității sociale în vigoare în Belgia.

Acțiunea principală și întrebarea preliminară

8 Doamna Gysen, resortisant belgian, exercită o activitate profesională în Belgia în calitate de lucrător care desfășoară o activitate independentă. Aceasta s-a căsătorit la 1 februarie 1986. Din această căsătorie s-a născut un copil la 20 octombrie 1989. Cuplul a divorțat în iunie 1993.

9 Doamna Gysen s-a recăsătorit în decembrie 1993. Din această căsătorie s-au născut doi copii la 5 mai 1994 și, respectiv, la 17 septembrie 1996. Cuplul a divorțat în cursul anului 2000.

10 Fiul cel mai mare al doamnei Gysen domiciliază la mama sa de la 17 ianuarie 2001. În ceea ce îi privește pe cei doi copii mai mici, o hotărâre judecătorească din 13 februarie 2001 indică faptul că autoritatea parentală și administrarea bunurilor sunt exercitate în comun și că doamna Gysen va încasa alocațiile familiale.

11 La 1 decembrie 2001, tatăl copilului născut în 1989 a fost angajat de Comisia Comunităților Europene. De la această dată, serviciile Comisiei îi plătesc doamnei Gysen, în numele și pe seama tatălui, alocații familiale integrale pentru fiul său cel mai mare.

12 Doamna Gysen a informat casa despre această situație prin corespondența din 22 februarie 2002, în urma căreia aceasta a încetat plata alocațiilor familiale pentru fiul cel mai mare al doamnei Gysen, dar a continuat să le plătească pentru copiii mai mici.

13 În continuare, apreciind că alocațiile fuseseră plătite în mod necuvenit, casa a reținut, începând din martie 2003, suma de 2 284,84 euro din alocațiile familiale lunare. Această sumă corespunde diferenței dintre alocațiile plătite pentru copiii mai mici, în calitate de copii având rangurile doi și trei, și cele care, potrivit casei, ar fi trebuit plătite, și anume alocații pentru doi copii având rangul unu și, respectiv, doi.

14 Apreciind că deciziile administrative ale casei privind această operațiune de reținere sunt adoptate pe baza unei constatări nelegale a rangurilor celor trei copii și că, în consecință, trebuie anulate, doamna Gysen a sesizat instanța de trimitere.

15 Acestea sunt condițiile în care tribunal du travail de Bruxelles a hotărât să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curții următoarea întrebare preliminară:

„[Statutul] și «Anexa VII: Normele privind remunerațiile […]» la acesta secțiunea l, intitulată «Alocațiile familiale», articolul 67 [alineatul] (1) care cuprind […] alocația pentru locuință, […] alocația pentru creșterea copilului […] [și] alocația școlară pot sau trebuie – ori nu pot sau nu trebuie – să fie considerate ca reprezentând ceea ce textul național de reglementare în litigiu desemnează prin «[…] convenție internațională în domeniul securității sociale în vigoare în Belgia»?"

Cu privire la întrebarea preliminară

16 Pentru a oferi un răspuns util instanței de trimitere, care să îi permită acesteia să soluționeze litigiul cu care a fost sesizată, trebuie să se evidențieze natura și forța juridică a statutului.

17 Într-adevăr, în cadrul sistemului de cooperare judiciară stabilit de articolul 234 CE, interpretarea dispozițiilor dreptului comunitar este de competența Curții. Cât privește dispozițiile naționale, trebuie amintit că, în cadrul sistemului de cooperare menționat, interpretarea acestora este de competența instanțelor naționale (a se vedea Hotărârea din 12 octombrie 1993, Vanacker și Lesage, C-37/92, Rec., p. I-4947, punctul 7).

18 Din analiza cadrului legislativ al acțiunii principale prezentat de instanța de trimitere rezultă că, în dreptul belgian, copilul unui lucrător care desfășoară o activitate independentă, care este beneficiar al unei alocații plătite soțului sau fostului soț de către organismele de securitate socială dintr-un alt stat membru în temeiul unei convenții

internaționale, este luat în considerare în momentul determinării rangului copiilor acestui lucrător care desfășoară o activitate independentă în vederea calculării cuantumului alocațiilor familiale belgiene la care acesta din urmă are dreptul pentru ceilalți copii ai săi.

19 Din decizia de trimitere rezultă de asemenea faptul că acțiunea principală își are originea în refuzul casei de a-l lua în considerare pe copilul care beneficiază de o alocație plătită integral pe baza statutului, în numele și pe seama tatălui său, funcționar comunitar, în momentul determinării rangului copiilor mamei, lucrător care desfășoară o activitate independentă, în scopul calculării cuantumului alocațiilor familiale la care aceasta din urmă are dreptul pentru ceilalți copii ai săi.

20 Din analiza dosarului rezultă că diferența de tratament pe care casa o aplică în aceste două cazuri provine din caracterul specific al bazei juridice a alocației statutare plătite pentru copilul doamnei Gysen născut în 1989.

21 Casa susține în fața instanței de trimitere că statutul conferă funcționarilor comunitari drepturi pe care aceștia le pot invoca față de angajatorul lor, precum și, dacă este cazul, dreptul de a introduce acțiuni în fața instanțelor judiciare comunitare, dar că aceste drepturi nu au o aplicabilitate imediată și directă în ordinile juridice naționale.

22 Se impune constatarea faptului că această teză este contrară naturii și forței juridice ale statutului.

23 Desigur, Regulamentul nr. 259/68 prin care a fost adoptat statutul nu ar putea fi asimilat unei convenții internaționale, întrucât acesta nu a fost adoptat de statele

membre acționând conform normelor dreptului internațional, ci de către Consiliu, ca instituție a Comunității Europene, acționând în mod autonom (a se vedea în acest sens Hotărârea din 18 februarie 1970, Comisia/Italia, 38/69, Rec., p. 47, punctul 11, și Hotărârea din 18 martie 1980, Comisia/Italia, 91/79, Rec., p. 1099, punctul 7), în același mod în care Tratatul CE pe care regulamentul menționat se întemeiază nu ar putea fi asimilat unei convenții internaționale în domeniul securității sociale, însă trebuie amintit că, în temeiul articolului 249 al doilea paragraf CE, acest regulament are aplicabilitate generală, este obligatoriu în toate elementele sale și se aplică direct în toate statele membre (a se vedea Hotărârea din 20 octombrie 1981, Comisia/Belgia, 137/80, Rec., p. 2393, punctul 7, și Hotărârea din 7 mai 1987, Comisia/Belgia, 186/85, Rec., p. 2029, punctul 21). Pe de altă parte, după cum susține doamna Gysen, chiar articolul 11 al doilea paragraf din statut prevede în mod expres caracterul obligatoriu al acestuia din urmă în toate elementele sale și aplicabilitatea sa directă în toate statele membre.

24 Dată fiind aplicabilitatea directă a Regulamentului nr. 259/68 în ordinea juridică a statelor membre, instanța națională este obligată să îl aplice pentru a garanta respectarea principiului nediscriminării. Aceasta are astfel obligația de a asigura o egalitate de tratament între persoanele al căror copil conferă dreptul la alocații familiale în temeiul statutului și persoanele al căror copil conferă dreptul la astfel de alocații în temeiul dreptului intern sau al unei convenții internaționale în domeniul securității sociale în vigoare în statul membru vizat.

25 Având în vedere cele de mai sus, trebuie să se răspundă la întrebarea adresată, pe de o parte, că statutul are aplicabilitate generală, este obligatoriu în toate elementele sale și se aplică direct în toate statele membre și, pe de altă parte, că, având în vedere aplicabilitatea directă a Regulamentului nr. 259/68 în ordinea juridică a statelor membre, copilul care conferă dreptul la alocații familiale în temeiul statutului trebuie asimilat unui copil care conferă dreptul la astfel de alocații în temeiul dreptului intern sau al unei convenții internaționale în domeniul securității sociale în vigoare în statul membru vizat.

Cu privire la cheltuielile de judecată

26 Întrucât, în privința părților din acțiunea principală, procedura are caracterul unui incident survenit la instanța de trimitere, este de competența acesteia să se pronunțe cu privire la cheltuielile de judecată. Cheltuielile efectuate pentru a prezenta observații Curții, altele decât cele ale părților menționate, nu pot face obiectul unei rambursări.

Pentru aceste motive, Curtea (Camera a patra) declară:

Regulamentul (CEE, Euratom, CECO) nr. 259/68 al Consiliului din 29 februarie 1968 de stabilire a Statutului funcționarilor Comunităților Europene, precum și a Regimului aplicabil celorlalți agenți ai acestor comunități și de instituire a unor măsuri speciale tranzitorii aplicabile funcționarilor Comisiei, astfel cum a fost modificat prin Regulamentul (CEE, Euratom, CECO) nr. 2074/83 al Consiliului din 21 iulie 1983, are aplicabilitate generală, este obligatoriu în toate elementele sale și se aplică direct în toate statele membre. Având în vedere aplicabilitatea directă a regulamentului menționat în ordinea juridică a statelor membre, copilul care conferă dreptul la alocații familiale în temeiul Statutului funcționarilor Comunităților Europene trebuie asimilat unui copil care conferă dreptul la astfel de alocații în temeiul dreptului intern sau al unei convenții internaționale în domeniul securității sociale în vigoare în statul membru vizat.

Semnături